Tečaj XV. **NOVICE** List 7.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 24. januarija 1857.

V treh letih napol bogatejši kmetovavec.

Vémo, da radovedni bojo segli naši kmetijski gospodarji po tem listu, ker jim obeta v 3 letih napol več premoženja. Skrivnost, kako to doseči, razlaga angležki kmetovavec Sands v časniku „Marklane Express.“ Nauk njegov je kratek, pa kdor ga posluša, pravi, pride v treh letih v napol bolji stan.

Kar gosp. Sands priporoča, so dobroznane resnice; al večidel se ravno to najbolj zanemarja, kar bi imel vsak vediti in storiti; ne bo tedaj odveč, ako po „Allg. L. u. F.“ tudi „Novice“ svojim bravcem na serce položijo Sandsove nauke:

1. Vsak kmetovavec naj ima kaka dva dobra kmetijska časnika ali pa saj enega. Kdor kmetuje brez branja, tava po temí dandanašnji, ker je zmiraj dovelj novih skušinj in znajdb. Z branjem naj krepčá dušo in telo, in prizadeva naj si, da pri svojih ljudéh obudí veselje do branja.

2. Vsak kmetovavec naj ima gospodarske bukve, v ktere naj zapisuje vse svoje stroške za dom in polje, ljudí in živino, pa tudi vse svoje dohodke leto in dan, da konec leta natanko vé kako stojí.

3. Mervo, otavo, slamo in drugo klajo pa tudi še kaj žita naj spremení v goveje, koštrunovo in prešičje mesó: to je bolje kakor klajo prodajati.

4. Raje naj se obdeluje manj zemlje, pa ta prav dobro; majhen pa dobro obdelan kos zemlje donaša več dobička kakor veliko zemljiše pa slabo obdelano.

5. Pozimi naj se napravi živini gorak, zdrav in suh hlev; to pripomore, da živina manj klaje potrebuje in ti več gnoja dá.

6. Vari gnoj, da ga ne izpera dež, in ga ne prepeka solnce.

7. Pametno naj se verstijo na polji žita in korenstva in klaja, da fruga frugi boljo rast pripravlja, zemlje preveč ne izpije, jo rahlja, plevél zatiruje in jo čisti.

8. Vsakemu orodju in vsaki stvari, ki jo potrebuješ, odloči svoje mesto in jo shrani tako, da ne terpí škode.

Drevesa po polji — straže zoper miši.

Čujmo! kaj piše o tem „Preuss. Korresp.“:

Dovelj je znano vsakemu kmetovavcu, kolikšno škodo v suhih poletjih noter do jeseni in zime, včasih več let zaporedoma, delajo miši na polji. Ta nadloga izvira res večidel iz tega, da preganjamo in pokončujemo tiste male roparske živali, kterim je Stvarnik tudi miši v živež odločil, ktere tedaj zalezujejo te škodljivke in jih veliko pokončajo. Od druge strani pa so kmetovavci tudi v tem krivi, da mislijo, da golo mora biti polje, in da nekteri ne terpé drevesa poleg njiv nikodar. Kjerkoli le še kakošno drevo stojí poleg njive, preč mora iti — pri Bogu le je milost! Al oni ne pomislijo, da le sami sebi v škodo ravnajo, ako ne pusté nikodar nobenega drevesa. Golejše ko je polje, bolj je zapadlo mišji nadlogi. Zakaj? Zato, ker potem tiči, ki miši jedó, nikjer nimajo prostora, da bi se vsedali in jih lovili. Vsako poljsko drevó je takim tičem stražnica, na ktero se vsedajo in ž njih prežijo na miši. Res, da so se nekterim kmetovavcem že očí odperle in da, ker ni dreves, v takih letinah, kadar miši veliko škodo delajo, postavljajo kole, ktere na verhu ovežejo s slamo, da se tiči — podnevi postovke, ponoči sove — na-nje vsedajo. Al vse to ne pomaga dosti, ker se večidel že prepozno naredí, ko so miši že prevelike, da bi jim mogli tiči kos biti; pa prizadeva tudi dosti stroškov. Kmetovavci na Angležkem, kteri sploh ne morejo tako golega polja terpeti, imajo tako rekoč za pravílo (regeljco), da mora sem ter tje po polji kako drevó stati, in stare nadomestujejo z novimi. Če jim je tudi tam pa tam kako drevó pri poljskem delu napoti, ga vendar pusté za stražnico koristnim tičem, in so po večletnih skušnjah popolnoma prepričani, kako potrebne so zoper miši posamezne drevesa po polji. Želeti bi bilo, da bi bili tudi naši kmetovavci bolje podučeni v natoroznanstvu in da bi vedili, da so tiči na svetu, ki miši pokončujejo, in da s tem, ko si jih išejo po polji za živež, trebijo njive te, včasih velike nadloge.

Ali telica ali teliček?

(Konec.)

Mi bo mar jo še kdo to-le zarobil: Prijatel! kar ste pri rastlinkah spričali, bote javalne pri živini ali zverinah pogodili? — Da se tudi pri ti zabavi zavoditi iz pota ne dam, bom tudi pri domačih zvirjadah svoj namen doseči spričlejev poiskal:

Pričnimo to reč pri domačih pticah in pri njih jajcih. Že iz mladega sem že, posebno o veliki noči, jajca vedil ločiti, ktere so slabe, ktere pa bolj močne lupine bile, da sem ž njimi terkal. Pozneje sem pa tudi ženske in možke jajca precej dobro razločil. Kako se nek to učini? — Jajce, précej ko je znešeno, še čedno, ne umazano, v roko primi, ali če je mogoče več skupaj, pa le od ene kokoši, in dobro jih preglej, če so si natanko enake, ali pa raznega oblica. Različnost bo in mora ta-le biti: Nektere bodo večjega, nektere pa manjšega obla. Večega obla jajca so tudi bolj špičaste in širjega obritja, bolj redkih potnic (Poren) ali luknjic — bolj gerbove lupine, in na verh spičke enmalo zasvedrane ali na špranjice zavertane: in te so možkega spola. Kdor tega ne verjame, naj si takošnih jajc po kurjih gnezdih nabere in naj jih, pa le enega mesca, pervi puti, ktera kločiti prične, podsadí, in po izlegi ter odraši bodo vsi petelinci, in prepevali ti bodo, da te bodo ušesa bolele. Drugi jajčki bodo pa za spomin manjši, bolj lepe, gladke lupinice, gostejših in manjših potnic, na ritki in špički okroglejši bolj prijetnega in lepega oblica. In te jajca so ženskega spola. Opomniti tudi moram, da se tudi med možkimi in ženskimi jajci včasih kake spake rade dobé, da se težko razloček nahaja; al splošnega pravila takošni razrodki biti ne morejo. Naberi si takošnih jajc, podloži jih drugi kloči, in vidil boš, da se bodo same piške izlegle; to pa omeniti moram, če pute petelina pri sebi imajo. — Ko bi pa kokoši, tudi po nesreči kokodaka zgubile, ali ko bi v kakem kurniku zaperte bile, boš ravno enakega lica jajca nahajal.

V večji prepriček, kar spol tika, takole načini: Daj si pomešanih, zgorej omenjenih jajc terdo skuhati. Olupi jih, in razreži si jih, pa tudi izbrano ali razločeno možkega in

ženskega oblica narazen, in vidil boš, da jajca, kakor sem rekel, možkega spola, imajo bolj žolte ali bolj kervavo-rumene, une pa bolj blede rumenjake. To pa vse eno, če imajo kokoši med sabo svojega kokodaka, ali ne. Še v veči prepriček sem tudi tole poskušal, bodi si že pri petelinu, in tudi kadar niso kokoši petelina imele. Zaklano, za pečenko ali pa umesje (ajmaht) pripravljeno kokoš sem tudi večkrat v kuhinji v roke jemal, in njeni jajčnik natanko pregledoval, in to pri putah, ktere so v kurniku zaperte, brez petelina, in za omizje pitane čakale, in tudi takih, ktere so s petelinom prosto okrog hiše razkopavale in hodile. Pri obojih sem veliko razliko v lečicah jajčnika zadel, in posebno ker se tù še le rumenjački vidijo. Lečice so tudi nektere bolj žolte, večji, nektere bolj blede in drobne; se je tedaj spol prav dobro in natanko razločil. Dobro vém, da so moje pute eno celo zimo brez petelina preživele, kjer mi ga je jastrob bil odnesel, ali ga je bila lesica snedla, tega prav dobro ne vém, in sem tudi pri pečeni puti vse to dobil; — je tedej spol že v puti brez kokodaka tako rekoč vstvarjen, ne zadobí še le po petelinu svoje osebnosti. Kurje jajčice, bodi si že možkega ali pa ženskega spola, po petelinu le življenje zadobí, ne pa spola. Kar je že v kurjem jajčniku na versti, kadar petelin puto nasede, to se, žensko ali pa možko spočne, in nikoli nobena okolišina tega, kar je, spodkopati ali preroditi ne more.

Kdor misli, da krava s polnim vimenom telico, s praznim pa telička dobí, se tedaj grozno moti; ker po biku krava to spočne, kar je v jajčniku na versti; junec ali telica življenje le zadobí, ne pa spola. Taka se pri rastlinah, zverinah itd. godí.

Ker ta reč tudi v človeške zadeve sega, sem to spisal, da bi tudi človek zavolj spola svoje druže ne preganjal, ker ni kriva, ako ji Bog ženske ali pa le možke povila delí.

J. M.

Drobtinica za hišne potrebe.

(Iz perila se tintni madeži spravijo) popolnoma in brez vse škode za perílo, ako gospodinja vzame lojeno svečo (ker je v sveči čisteji loj), jo raztopí in omadežano platno va-nj pomoči; perilo se potem opere po navadi, in čedno je popolnoma.

Starozgodovinski pomenki.

Hemona, Emona, Amina, Kamana = Ljubljana.

(Dalje.)

Spisal Davorin Terstenjak.

V stari Emoni je toraj nekdaj stala tudi veža luni [1]) posvečena, in za to resnico govorí spet razun imena Emona najstarji gerb ljubljanski lelje. Lelja je atribut mesečne boginje, ima jo rimska mesečna boginja Juno lucina [2]) = Svetluša in pa severnoslovanska Siva boginja Polabov [3]). Ta Siva se ima ločiti od boginje Žive, ktera je bila osebljena poletna zemlja. Siva pa je bila boginja lune, zato je imela po popisu N. Thuria leljo v ustih, med retranskimi moliki pa se nahaja z opico (merkevco) in s kebrom: simboloma rodivnosti. Ime Siva pomeni *Ἀργῆ* „die Schimmernde“, primeri: sive lase. Lelja je v Evropi nadomestovala luni posvečeni cvet „lotos“. Vendar več o Sivi v svojih bukvah.

Razun veže luni posvečene je tudi v stari Emoni stal tempelj solnčnemu bogu Kršna — Kersniku posvečen. Kršna — Krsnik — Kers — Kres ima priime Krak, ktero íme se ujema z indiškim Keçi, Keçin, Keçava, kakor se Kršna velí, in z gerškim: plokamos, euplokamos, kakor se Apolon imenuje, dalje z latinskim priimenom Apolonovim: crinitus. Kakor indiški Kršna — Keçi je ubil kačjo pošast Putana, tako gerški Apolon plokamos Pythona, in tudi slovanske povedke pravijo, da je Kresnik — Krak ubil „ljuto san“, draka — „lindvorta“. S temi božanstvi pa je spet enak solnčni bog Herakles, ubijavec hydre, in pod Putano — Pythonom ljuto sanjo — hydro je, kakor visokoučeni Preler [4]) prav piše, simbolizirana: wilde Ueberfluthung und pestilenzialische Ausdünstung“, ktero solnce premaga [5]). Zato še dandanašnji ljudstvo slovensko pripoveduje, da je, ako je kje velika povoden nastala, tam „lindvort“ letel, padel, ali z repom mahnil.

Mislil sem prej, da je Krak bilo priime boga bôr, zato sem ga prej primerjal z indiškim Rudra-Kapardi-om; vendar ker sem mesca septembra lanskega leta našel na Koroškem Krakovo podobšino, tedaj slobodno terdim, da je Krak solnčni bog, in da se ujema z Apolonom Herakle-tom in Kršna-tom. V svojih bukvah bodem priobčil podobšino, ki kaže Kraka, ubijavca draka, in Lado boginjo zemlje, v etiškem okrožji pa boginjo ljubezni. Ta Lada se spet ujema z indiško boginjo Râdhâ, boginjo zemlje in ljubico Kršna-ta.

Da so tudi severni Slovani boginjo luno pod imenom Amona, Omona, Emona častili, pričuje napis na retranskem amuletu: Radegast — Amina [6]). Podobšine retranskih božanstev imajo večidel nasprotne napise; tako najdemo: Radegost — Imar, to je: podnevno solnce in ponočno solnce. Solnčni bog je ponoči bil sodnik mertvih, zato je Imar = Jemar, Jamar = indiškemu Jama, kteri se v vediških spisih velí sin solnca — bog mertvih. Tudi njegovo podobšino sem našel na Štirskem.

Dalje na retranskem kovovem moliku: Vidha — Radegast, to je, Vidha boginja lune, in Radegost bog solnca. Dalje: Radegas-utran den-a čern, to je, Radegast kot juterno svetlo, in čern = ponočno solnce, Černobog; dalje: Radegast — Som, to je, Radegast solnčni bog, in Som = indiškemu Soma, bog mesca [7]). Dalje: Tar — Uteha, to je, bog tara, „Jammer, Wehklage“, slov. tarnjati, „jammern, wehklagen“, in boginja Utehe — tolažbe. Tako tudi: Radegost — Amina, to je, solnčni bog Radegost in Amina = Amona, Emona, boginja lune, boginja lepote in ljubezni.

Amina je prav čista oblika polabsko-slovanskega jezika, in stojí za Amona, ker glasnik *o* polabsko-slovanski jezik uslabljuje v *i*, na primer: r*i*zedelena, namesto: r*az* ali r*o*zdelena, t*i*pona, namesto: t*o*pena, ejt*i*pen, namesto: ut*o*pen, vastr*i*ga za vastr*o*ga [8]), tako tudi Amina [9]) namesto Amona.

Ker je Rimljan povsod, kamor koli je prišel, bogove národne prekerševal v rimske, ako so paralele imeli, je tedaj Emona — Amina šla pod imenom Diane, Krak — Kersnik, ubijavec draka, pod imenom Herkula, in Labur, bog vodá, pod imenom Neptuna, — in res čudno je, da so iz razvalin stare Emone izkopali kamne z napisi: „Lunae augustae sacrum“, „Dianae augustae sacrum“, „Herculi au-

---

[1]) Stari Indi so tudi bogu Agni-tu = Ognji prídevali ime kâma, ljubljeni, ljubeznjiv. — [2]) Creuzer „Simbol“ II. 566. — [3]) Nicol. Thurius cap. XI. — [4]) Preller „Griech. Mythol.“ I. 156. — [5]) Creuzer („Simbol.“ II. 648, III. izdanje) pod „hydrae Pythonom“ itd. razumeva: „Das verderbliche Wasser, den feuchten Niederschlag der feuchten Dünste aus der Luft“; primeri zmok pri Slovacih = drak, od korenike mok feucht. — [6]) Glej V. Krolmus „Poslednji božiště Černoboha“ str. 19. — [7]) Ker smo luno našli pri starih Slovanih pod imenom Vida (primeri topuski kamen: „Vidae solithanae sacrum“) dalje mesec pod imenom Kud sansk. Kanda. Čanda, Čandra, se nam tedaj ne bode čudno zdelo, da so stari Slovani tudi poznali poznamljevanje Som za mesec. — [8]) Glej Šafařik „Slav. Alterth.“ II. 619. — [9]) Ime Amina stojí, kakor je re-

gusto sacrum", „Neptuno augusto sacrum". — Še večje čudo pa je, da se Emona velí po obnovljenem imenu Ljubljana, — da predmestje njeno Krakovo opominja na Kraka, Šiška, bližnja ves, pa na zimsko koštravo, zemsko boginjo Babo Kikuško. In ravno tako važno je, da najstariši gerb Ljubljane lelje, in novejši gerb drak opominja na simbol boginje lune Emone — Amine in solnčnega boga Kraka. Vredno je navesti, da v nekdanji zemplinski varmedžji v gornjem Ogerskem je mestice Homona kraj rečice Laborce. Bližnje občine se velijo: Brusnica, Rakovec, Poljanka, Hlina, Udva (primeri Udmat blizo Ljubljane), Porubka, Bukovec itd. Ker so te slovanske, tedaj tudi ime Homona in Laburca.

Ime Nauportus pa še tudi sadaj imam za latinsko-pogerščeni Nabard, Naberd = Verhnika. Berdo je zraven-oblika (Nebenform) k verh, sansk. vrh., „crescere", kakor vlad [10]), „coma", in poljski vlahat (vlohat), „rauh, zottig" za vlasat. V imenu Naberd že „na" vidimo konkrescirano, kakor v imenih: Zaverh namesto: Za verhom, Zalog namesto: Zalogom, tako Nabard, Naberd, namesto: na Berdu = na Verhniki. (Konec sledí.)

Še nekaj o „bukvarnici učiteljski".

V zadnjih dvéh listih lanskih „Novic" smo brali sostavek, ki ga je marljivi gosp. A. Praprotnik iz razposlanega zapisnika od 30. rožnika l. l. zvesto povzel, pridjavši h koncu še vošilo, naj bi si učitelji in šolski prijatli v tem koristnem početji podali roke in serca. Kjer je ta naprava, perva v naši deželi, res posnemanja vredna, mislimo vsem verlim učiteljem po deželi vstreči, posebno pa prihodnjim učiteljskim bravnicam na pomoč priti, ako pristavimo razglašenemu zapisniku še z naslovi časopise, ktere udje te bukvarnice po odločenem redu prebirajo. Sledeči so: „Novice", — „Danica", — „Slovenski prijatel", — „Der österreichische Schulbote", Wien, — „Das pädagogische Wochenblatt", Wien, — „Zeitschrift für Unterricht und Erziehung", Köln", — „Der deutsche Schulbote", Augsburg, — „Katholisches Schulblatt", Oberglogau, — „Der Schulfreund" v. Schmitz u. Kellner, Trier, — „Organ katolischer Volksschullehrer", Augsburg.

Branje takih časopisov je očividno koristno, posebno učnikom, in dasiravno je res, da poslednji ud jih pozneje prejema, vendar opomniti moremo, da podučno berilo se ne postara tako hitro, kakor kakošna politiška novica, ampak take človek, kteremu je mar za napredovanje v svojem važnem poklicu, vedno s pridom prebira. — Pri skupšini omenjenega dneva je bila ta bukvarnica za terdno ustanovljena, ter je stopila pod varstvo častitega gospóda šolskega nadzornika. Da si je v kratkem času veliko opomogla, mislimo narbolje dokazati s tem, ako omenimo, da ta bukvarnica po predloženem računu 31. dec. l. l. razun lastnih knig in časopisov še 9 fl. 47 kr. gotovega dnarja premore. Ako bo v prihodnje tudi tako ali še bolje napredovala, smemo upati, da bo veliko pripomogla k izobraženju učiteljstva, in tako svoj namen popolnoma dosegla.

H koncu pa Vas, drage „Novice"! še poprosimo, naznanite očitno lepo zahvalo tistim dobrotnikom, kteri so z blagovoljnimi darovi že dozdaj to napravo podpirali. Učiteljski bukvarnici v Ljubljani so namreč v dar dali: 1) prečastiti šolski nadzornik gosp. Zavašnik: „Täuber's Gesetze als Grundlage der Wohlfahrt der Völker"; — 2) zgodovinsko družtvo v Ljubljani: „Archiv für die Landesgeschichte des Herzogthums Krain", von Dr. Klun, 3 zvezke, — „Mittheilungen des hist. Vereins für Krain", 9 tečajev z vsemi dokladami; — 3) založništvo in vredništvo „Novic": „Novice" 15. tečaj; — 4) gosp. France Ves, zdravnik v Ljubljani: Schneller's „Weltgeschichte des Alterthums", 2 zvezka; — 5) gosp. A. Praprotnik, učitelj na Dobrovi: „Pesmi cerkvene in druge"; — 6) gosp. J. Zorin, učitelj v Ljubljani: „Der österreichische Schulbote", 2 tečaja; — 7) gosp. J. Pfeifer, učitelj v Ljubljani: „Novice" 14. tečaj, „Danico" 9 tečaj, „Slovenskega prijatla" leta 1856.

Jezikoslovna drobtinica.

Kako naj Slovenci nemški „sehr" prestavljajo?

Zgubili smo dobro slovensko besedo zeló in namesto nje se prerada rabi pri opisu superlativa jako. Tako, na pr.: „Er ist sehr gut" je „jako dober". Beseda jako pa je predmet iz besede jak, a, o, ki pomenuje močno, a, o. stark, tedaj „jako dober" „stark gut", in „jako močno vino" prav za prav „močno močno vino". Beseda jako je med Slovence iz Notrajnskega prišla, tako, na pr.: v bistriški dolini se ne sliši pri superlativu drugega ko jako, ki se tudi jaku izgovarja. Ako se prav premisli, se berž vidi, da je ta besedica pri superlativu celó napčna. — Pa mi Slovenci imamo drugo veliko boljo besedo, ki se je pa zdaj začela opuščati *) in ta beseda je zeló. Ta besedica ne izhaja iz besed: zli, zla, zlo, schlecht, übel; in se ne smé tudi tako pisati. In ravno to je krivo, ker se je namesto zeló pisalo zlo, da se ta beseda opušča; mislilo se je, da beseda zeló „schlecht", „übel" pomeni. — Med zli, zla, zlo, (iz tega substantiv zló, das Uebel) in zeló je velik razloček. Zeló je stara slovenska beseda in pomeni „glänzend, schimmernd, vortrefflih, ausgezeichnet". Tedaj je veliko bolji rečeno „zeló dober", „zeló učen", „zeló močno", kakor „jako dober", „jako učen", „jako močno". Naj se bi tedaj beseda zeló zopet upeljala in namesto jako rabila, ker je veliko bolja! J. Bilc.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Zagreba 21. jan. Gotovo bode vsakega naših rodoljubov v serce zabolelo slišati, da je naš „Neven" ob novem letu izhajati jenjal. Pet let nam je donašal mnogo zanimivih, mnogo podučnih; pet let si je kerčil pot v vse stališa naroda; zakaj še ne šesto, sedmo itd.? Kaj je uzrok njegovega merknenja? Občinstvo gotovo ne! **) Čeravno nas propad „Nevena" zlo žali, nas vendar novo ožarenje že dolgo na našem slovstvenem nebu otamnele zvezdice v tužnosti naši tolaži. Vem, da se tudi dobra množica naših slovenskih bravcev bode zapisati dala v „Kolo", kterega zadnja (X.) kniga je leta 1853 pod vredništvom verlega Mirka Bogoviča na svetlo prišla in ktero bode namesto „Nevena" letos v četertletnih zvezkih sopet v omlajeni obleki izhajati začelo. Da bi častito vredništvo umerlega „Nevena", ktero bode vredovanje časnika „Kolo" prevzelo, pač vse žile napelo, da iznova v življenje obujeno „Kolo" se tudi pri krepkem življenji ohrani! — Almanah, kteri se bode konec leta pod naslovom „Nevena" izdal, je še v gori zeleni. K. Žavčanin.

Iz Reke 18. jan. Govoril sem v več listih „Novic" o olepšanji reškega mesta. Povém vam, ljubi bravci, sedaj, da poslopje c. k. mornarske akademije je sozidano; sedaj ga samo olepšujejo in od znotraj doveršujejo. Res največji lišp reškega mesta se smé to poslopje imenovati. Govorí se, da se bo drugo leto že šola tukaj začela. — Vodnjak, ki sem ga bil lani popisal, ne bodo na velikem Urmeni-tergu,

---

čeno na amuletu. Važno je viditi, da tudi možke in ženske podobe na slovensko-rimskih kamnih nosijo polomesec za amulet na persih in okoli vrata (glej takošno podobo pri Muharjevi „Gesch. der Steierm." I. Band, Abbild. Tafel X. — [10]) Glej Miklosič „Lexicon paleoslov." s. v. Pis.

*) Pa se vendar ni še opustila. Vred.

**) Reči moramo, da tudi nas je osupnila ta novica, ki nam jo nenadoma častiti naš gosp. dopisnik v tem pismu naznanuje, in da nam ni jasno, zakaj je nehal „Neven", kakor nam tudi ni bilo, zakaj je nehalo „Kolo". Ne vemo: ali je občinstvo celó brez vse krivde? Vred.

ampak na poti k luki (ladjostaji) pri ribjem tergu postavili. Tudi ta bo zeló lep in se bo smel miriti z marsikakim vodotočem večjih mest. — Omenim tukaj še silnih del na Fiumari (Rečini). Novo strugo so ji skopali, iz poprejšnje pa luko za manje ladije naredili, stari most poderli in drugega naredili. Pravijo, da v Avstrii so k večem še kaki 3 ali 4 taki mostovi. Lesen je sicer pa z železem okovan in samo na obéh bregovih reke je naslonjen. - Snega nismo pri nas še skoraj nič imeli; pa če ga je ravno kaj malega palo, je morje berž pojelo zemlji belo odejo; toliko bolj pa nas je že burja sukala. Bilc.

Iz Beršeca v Istri 13. jan. J. S. — Naj Vam povem od umnega malarja in podobarja Jakoba Škerlj-a, rojenega Vipavca, kteri pri nas ravno sedaj v kapelici našega pokopališča oltar tako lično in dopadljivo izdeljuje, da je veselje; tudi tabernakelj v farni cerkvi nam hoče popraviti in vsega lepo marmoljati. Imenovani mojster je dobro znan po Istri, posebno v Poreški škofii, kjer je in tudi v Poreču samem mnogo mnogo cerkvenih stvarí naredil in prenaredil in povsod lepo vstregel. Ni davnej kar je v Kožljak-u, zgor cepiškega jezera, véliki oltar sv. Adrijana, prižnico in več drugega popravil. Naj ga tedaj omenijo „Novice“ in postavijo v versto domačih mojstrov.

Iz Ljubljane 20. jan. F. M. — V majhnem številu slovenskih malarjev imamo v Ljubljani enega, kteri je bil doslej v deželi malo znan, pa je vreden, da bi ga bolj poznali. Priložnost smo imeli te dní delo njegovih rok ogledovati, ktero mu bo dostojno mesto med slovenskimi umetniki pridobilo. Ta mož je gosp. Juri Tavčar, akademišk malar. Delo, ktero je ravno dodelal, je kaj lepa podoba sv. Antona pušavnika za cerkev v Soderšici, kjer je pretečeno leto cerkev tako dobro olepšal, da so mu čast. gosp. fajmošter tudi imenovano podobo in še drugih naročili. Nadjamo se, da bodo gosp. fajmošter in vsi farani z njegovim delom prav dovoljni, pa upamo tudi, da bo gosp. Tavčar še več naročil dobil in se hvalevredno obnašal. Imenovano podobo zamore vsakdo v stanovanji njegovem v Rožnih ulicah hiš. št. 99 viditi.

Iz Ljubljane. V 44. delu 8. tečaja deželnega vladnega lista za krajnsko vojvodino, izdanem in razposlanem 31. dec. l. l., smo brali cesarski patent, kteri obsega novo zakonsko postavo, veljavno po vsem cesarstvu, in kterega je gosp. Cigale na Dunaji za vse kronovine slovenskega jezika v slovenski jezik prestavil. Čeravno smo ojstri v razsodbah slovenskih prestav in nam ni berž vsaka všeč, moramo pohvaliti težavno to prestavo kot izverstno, mojstersko delo, kteremu se pri vsaki verstici vidi, da si je gosp. prestavljavec marljivo prizadeval, važno to postavo tako posloveniti, da je lahko umevna vsakemu skozi in skozi, in da se zraven te perve, vsaki prestavi neobhodno potrebne lastnosti odlikuje tudi v čistem, lepem jeziku.

Novičar iz raznih krajev.

Ukaz c. k. ministerstva za dnarstvo od 10. t. m. preklicuje stareje laške (lombarško-benečanske krajcarje po 5 in 3 centime in po centimu, kteri so bili leta 1823 kovani, in naznanja, da pridejo konec tega leta ob veljavo. — Družtvo za povzdigo sviloreje (židoreje) v gornji Avstri je poterjeno od cesarja. — Perva srečka s 50.000 gold. knez-Salmovega posojila, ki se je srečkalo 15. dan t. m., je doletela v Celovcu živečega grajšaka gosp. S. — Po pismu iz Marburga v „Oest. Zeit.“ še ni popolnoma gotovo, ali se bo prihodnjo spomlad začela delati Celovško-Marburška železnica; nekteri celó govoré, da bi se utegnila pot iz Celovca v Marburg opustiti in železnica iz Celovca skozi Slovenji Gradec v Celje napraviti, kakor je bilo že izperva govorjenje. Čudno je res, da se tako dolgo nič gotovega ne vé. — Na Dunaji se pripravljajo veliko kupčijsko učilnico napraviti; po osnovi naukov, ki se bojo v tem učilišču skozi 3 leta učili, se smé soditi, da bo ta učilnica res izverstna in da bo zadostila potrebam prave tergovske šole. — Berž po sklepu zveznega zbora so bili ujeti puntarji iz Švajce na Francozko tirani, kamor so 19. dan t. m. prišli; sliši se, da grejo vsi v Pariz. Sedaj se bo začel zbor dotičnih vlad, ki bojo dognale švajcarsko-prusko pravdo. — Ko so porotniki 17. dan t. m. morivca parižkega škofa zavratnega umora krivega spoznali in ga je na to razsodbo višja sodnija k smerti obsodila, so ga peljali v ječo „la Roquette“, kjer na dvorišu k smerti obsojene ob glavo devajo. Oblekli so ga tù, kakor oblačijo po navadi na smert obsojene; ni se branil obleke; al višji overžni sodníi je poslal rekurs za overžbo sodbe, cesarju pa je poslal prošnjo za pomilostenje. Sliši se, da ga bojo danes ob glavo djali. Mnogo časnikov popisuje celo sodniško izpraševanje, in ko je parižki časnik „Presse“ pervi prinesel ta popis, se je samo po ulicah ga prodalo 50.000 listov. Že govoré od nadškofa Tourskega, da bo naslednik nesrečnega Siboura; izperva se je nek odpovedoval tej časti, želji papeževi se je pa nek vendar le udal. — V Sicilii so spet več ustajnikov ob glavo djali, v Napolji pa več deležnikov skrivne zakletbe zaperli. — Ministerstvo španjsko se ne bo dolgo obderžalo. — Iz Sevastopolja se piše, da dobiva mesto čedalje več stanovavcev in da se jih šteje že spet 7000; 300 podertih hiš je spet popravljenih, 80 pa na novo zidanih. — Černogorci se niso mogli sprijazniti s Turki. Piše se iz Skutara v Arbanii 31. dec., da je paša hercegovinski tje prišel in se s poveljnikom turške armade pogovarjal o vojski, ki jo prihodnjo spomlad namerjajo Turki zoper Černogorce.

Zimski večer.

Pojd' Minka, zapri duri,
S panači peč podkuri!

Luč v lešerbi napravi,
Stol k peči mi postavi.

Pa sedi semkaj k meni,
Kolovrat svoj zaženi.

Govor' od brata svoj'ga,
Edin'ga sina moj'ga,

Kak preč se je podajal,
K slovesu roko dajal.

Ti si oči brisala,
Na glas je mat' jokala.

In šel je v kraje ptuje,
Kjer vojska, smert gostuje.

Preteče mnogo časa,
Od njega ni ga glasa.

Čez pet let list poslani
Nam njega smert naznani.

Od tiste dôbe mati
Nehala je jokati.

Čez kratke tri nedelje
Je v rokah smerti bele.

Govor' od nju, da vlažim
Okó, serce vtolažim. S. Jenko.

Pomenki v zadevah slov. slovnika. Po pismu čast. gosp. Lovreta Primčkovega, ktero smo predvčeranjem prejeli, vendar nemške prislovice „Gute Miene zum bösen Spiel machen“ ne bomo djali ad acta. Čeravno tudi omenjeni gospod pravijo, da nikjer na Slovenskem niso slišali oni nemški prislovici enake slovenske, vendar svetujejo, naj bi vzeli Gundulićev izrek iz Osmana pesme 19, verstice 196, ki se glasí: „Volju hinit pri nevolji“ in kterega Mažuranićev „riečnik“ tolmači ravno z nemškim: „zum bösen Spiel gute Miene machen“ ali „aus der Noth eine Tugend machen“. Slovenski bi se dalo to prav dobro reči „Voljo hliniti pri nevolji“. — Hvala lepa za to opombico; res se tudi nam tako primerna in domača zdí, da ne more skor bolja biti. Slavni Dobrovčanin (rojen leta 1588, umerl 1638) gotovo ni prestavljal nemškega „Gute Miene itd., ko je pel:

„I na što ga stegne sila,
Volju hinit pri nevolji“.

Pogovori vredništva. Gosp. J. S. v B.: Žal nam je, da Vam moramo naznaniti, da poslanega pisma z bankovci vred nismo prejeli. Dnarjev brez recepisa ni nikoli varno pošiljati. — Gosp. J. V. v C. „Danica“ se naročuje tudi pri gosp. Blazniku. Zastran pesmic se bomo že pogovorili.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.